

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofdredacteur:
L. F. Tijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Vondelstraat 125
Tel. 391429 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE
Abonnementsprijs:
p. kw. f 5.—, p. Nr. f 0.50

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Indië en de Australische

STAKING

Leviathan met machteloosheid geslagen

Een vloed van sensationele telegrammen uit Australië heeft den politieken blik van velen vertroebeld.

Nevens de berichten uit Indië, op welker beteekenis wij een volgende keer terug hopen te komen, zijn er welhaast even belangrijke meldingen binnengekomen uit Sydney, Melbourne en Canberra.

Indonesische schepelingen en havenarbeiders zijn in staking gegaan en Australische arbeiders van den waterkant hebben hun voorbeeld gevolgd. Het gebeuren had de kracht van een rollenden sneeuwbal. Het staken bleek, zooals zoo dikwijls, infectueus. De beweging strekte zich tenslotte zelfs tot de kantoorbedienden der havenbedrijven uit.

Van den achtergrond dezer ontwikkeling zullen zich slechts weinigen een duidelijk beeld hebben kunnen vormen. De telegrammen waren verward en de plaatsruimte in de dagbladen laat een volledige en nauwkeurige uiteenzetting van deze voor het Nederlandsche Koninkrijk zoo uitermate belangrijke controverse niet toe.

Het ligt niet in onzen zin, tot in bijzonderheden en chronologisch de gebeurtenissen te schetsen. Nuttiger zal het zijn, ons tot de groote lijnen te beperken, en een zoeklicht te laten spelen op de diepere gronden dezer beweging en op de beteekenis, die haar moet worden toegekend.

Het begon met een stakingsbeweging onder Indonesiërs, die dienst deden bij technische bataljons te Casino. Deze stelden een loongeschil en legden vrijwel onmiddellijk na het stellen hunner eischen het werk neer. Zij werden door Australische troepen ingesloten.

Daarop ging een aantal Indonesische schepelingen in staking. Ook zij stelden looneischen, maar wierpen tevens als motief op, dat zij niet wenschten mede te werken aan de verscheping van oorlogsmateriaal en troepen, bestemd om de „republikeinsche Indonesische beweging” van Soekarno te onderdrukken.

Ook de Indonesische walarbeiders slopen zich hierbij aan.

De Australische vakbonden verklaarden zich solidair. En het gevolg was, dat Nederlandsche schepen, beladen met voedsel en medicamenten voor de juist bevrijde krijgsgevangenen en geïnterneerden zoowel als voor de inheemsche bevolking van Indië, aan de ketting bleven.

Geld of politiek?

Alleen reeds het feit, dat er van tweeërlei motief gewag wordt gemaakt, werkt verwarrend. Want men vraagt zich uiteraard af: wat is nu de reden tot het proclameeren van deze staking, een loonkwestie of een politiek probleem?

Zoo gesteld, is de vraag nauwelijks voor antwoord vatbaar. Ongetwijfeld spelen beide motieven een rol en het is een sociologisch en psychologisch probleem op zich zelf, om uit te maken in hoeverre de twee beweegredenen onafhankelijk dan wel interpendent zijn.

De oorzaken liggen overigens dieper. Een aantal Indonesiërs is na den val van Java met de schepen van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij megekomen naar Australië. Grootendeels waren dit leden der gewone bemanning, deels andere lieden. Ook nog geruimen tijd na den val van het hoofdeiland zijn Indonesiërs overgestoken naar het kleinste werelddeel.

Deze groep gevoelde zich méér nog dan de Europeesche categorie verbannen, zelfs in het gastvrije Australië. Ruw waren de banden met hun moederland verbroken. Zij werden zonder eenigen overgang geplaatst in een hun vreemde en... een veel rijkere, Europeesche, samenleving. Voor het meerendeel weinig ontwikkelde lieden van simpele structuur waren zij onder die omstandigheden een gemakkelijke prooi voor beïnvloeding van zekere, weinig scrupuleuze lieden.

Daarbij kwam, dat zij gingen genieten van een oorlogstoelage, die hun inkomen op een voor hen duizelingwekkend peil bracht. Ook dit zal er toe hebben bijgedragen, dat zij een gansch nieuwen en vreemden blik op proporties kregen.

De kringen, die hen met graagte ontvingen en als kneedbaar materiaal met agitatie bewerkten, hebben niet nage-

laten alle toetsen van het menschelijk gemoed aan te slaan. Zij hebben zoowel sociale als politieke aspiraties opgewekt.

En nu was dan eindelijk het groote oogenblik daar. De terugkeer naar „Iboe Indonesia”, moeder Indonesië, stond voor de deur.

Volgens inlichtingen, die ons bereikten, heeft zich onder de Indonesiërs in Australië een besliste tegenzin geopenbaard om naar hun land terug te keeren. Deze tegenzin is wel allereerst hieraan toe te schrijven, dat zij wel gevoeld hebben, dat het peil, waarop zij thans leefden, in de toekomst en in Indië niet meer zou kunnen worden gehandhaafd.

Dit zou immers tot volkomen schieve verhouding ten opzichte der andere Indonesiërs in Indië leiden, die reeds vóór den oorlog op een veel lager peil leefden en er nu nog belangrijk op zijn achteruitgegaan, dank zij de Japansche „welvaartspolitiek”. Een optrekken van de rest van de millioenen-bevolking tot het abnormale loonpeil der Indonesiërs uit Australië (abnormaal, daar dit peil immers grootendeels te danken was aan de „war-bonus”) behoort tot de utopieën. Men zou dit slechts in schijn kunnen bereiken door een inflatie-politiek, die ten slotte voor alle categorieën even fataal zou blijken. Indië was arm en Indië is straatarm geworden. Met het opvoeren van een nominaal loonpeil bereikt men niets of slechts negatieve resultaten. Zoolang men niet het niveau aan de goederenzijde verhoogden kan, blijven loonmanipulaties en louter monetaire kunstgrepen ijdel.

Zóó is de werkelijkheid.

Dat hebben de Indonesiërs in Australië begrepen of anders hebben uiterst-link-sche agitatoren het hen wel doen begrijpen.

De last voor allen.

Overigens: deze aanpassings- en saneringspolitiek der Nederlandsch-Indische overheid strekt zich uit tot alle bevolkingsgroepen. De juist bevrijde krijgsgevangenen en geïnterneerden, die zoo oneindig geleden hebben en voor een groot deel doodziek zijn, krijgen slechts een geldelijke vergoeding over drie maanden

uitgekeerd. Een veel ongunstiger regeling dan getroffen is door de andere geallieerden ten behoeve van hun bevrijde gevangenen. Maar een regeling, die geïnspireerd is door een nuchteren kijk op den deplorabelen toestand van Indië's economie.

Maar afgezien van het bovenstaande, heeft zich bij de Indonesiërs in Australië een zekere vrees geopenbaard om naar Indië terug te keeren. Zij hebben gehoord van hongeroedeem, dysenterie, malaria en andere ziekten, die er woekeren als de tropische vegetatie op de verwaarloosde plantages.

Maar... Indië moet opgebouwd worden. Niet alleen door Europeanen, die er hun werkkraft, deskundigheid en gezondheid voor inzetten, doch ook door de Indonesiërs zelf!

Ja, zij hebben zelfs hun angst te kennen gegeven voor..... het optreden van Soekarno's trawanten en nog extremere elementen! Terwijl zij anderzijds beweren een sympathiestaking te plegen om onderdrukking der „republikeinsche beweging“ tegen te gaan!

Men voelt waar de schoen wringt. Er zijn hier vreemde elementen in het spel.

Daarvoor zijn overigens nog veel duidelijker bewijzen aanwezig. Soekarno, de leider der republikeinsche beweging op Java, die zich op de bajonetten der Japanners heeft laten promoveeren tot „president der republiek“, blijkt in radiocontact te hebben gestaan met... Australische communisten.

De vraag is zelfs gewettigd, in hoeverre het optreden van Soekarno niet alleen is geschied onder Japanschen aandrang, maar ook op instigatie der communisten. Sterk wijst in deze richting een recente verklaring van Soekarno, waarin deze iedere partijvorming op Java buiten de zijne afwees en waarin hij zeide, dat alle economische hulpbronnen onder staatscontrole zouden komen. Wel te verstaan, als hij zijn zin kreeg. His masters voice klonk nimmer zoo duidelijk als hier.

Is nu eenerzijds duidelijk, dat communisten een rol hebben gespeeld bij de beïnvloeding der Indonesiërs in Australië en zelfs aan de „republikeinsche beweging“ van Soekarno niet vreemd zijn, dan ligt het ook voor de hand, hoe de „politieke aspiraties“ en „solidariteitsverklaringen“ der Indonesiërs in Sydney en Melbourne moeten worden geïnterpreteerd.

Dit zijn de diepere gronden van het gebeurde in Australië. De term „motieven“, in den zin van eigen, bewuste, op concrete omstandigheden steunende, beweegredenen, is nauwelijks op zijn plaats voor deze actie. Actie, die trouwens, gezien den omvang van de staking der „sympathiseerende“ Australische havenarbeiders, een veel sterkere Australische dan Indonesische beweging blijkt te zijn. Er hebben maar liefst 30.000 Australiërs het werk neergelegd, terwijl nauwelijks enkele procenten van dit getal aan Indonesiërs bij het geval betrokken zijn!

Vakverenigingsleiders als diplomaten.

De beteekenis van het conflict moet dan ook bezien worden in de context van bovenvermelde omstandigheden.

Zij is groot en geeft stof tot velerlei overweging. Thomas Hobbes vergeleek in

zijn beroemde, in 1651 verschenen werk, den staat met het bijbelsche monster Leviathan. In een geniale visie zag Hobbes den staat als het alles omvattende wezen, het collectiviteitswezen. In den loop der eeuwen is de staat inderdaad uitgegroeid tot een systeem, een organisatie, die tot in de uiterste vezelen van het menschelijk bestaan doordrong. Deze evolutie is in de twintigste eeuw in versneld tempo voortgegaan. De laatste decennia vooral hebben deze ontwikkeling geaccentueerd. Er is thans vrijwel geen sector meer van het maatschappelijke, dien de staat niet tot zijn arbeidsveld heeft gekozen. Hij doordringt zelfs in hooge mate het individueele leven van den enkeling.

Opmerkelijk, zeer opmerkelijk, is het te moeten constateeren, dat zich nochtans tegenkrachten ontwikkelen. En nog wel krachten, die ontketend worden van de zijde diergenen, die door den bank zich zelf voorstellen als de collectivisten bij uitstek!

tig. Eenerzijds groeide de kracht en macht van Leviathan, doch onder zijn al omvattende vangarmen groeide een ander wezen, i.c. de vakorganisatie op, dat zich geducht kan doen gelden. Soms, zooals in dit geval, tegen den wil van Leviathan in.

De menschelijke zijde.

Behalve deze sociologische beteekenis, heeft de Australische staking nog gevolgen van diep menschelijken aard.

„Duizenden krijgsgevangenen en geïnterneerden, die nog slechts in naam bevrijd zijn, zien reikhalzend uit naar transporten met levensmiddelen en medicamenten. Honderdduizenden Indonesiërs en tienduizenden Chineezers, die door stelselmatige ondervoeding zijn uitgeput, verbeiden de hulp van de Nederlandsche schepen. En deze schepen blijven uit.

Zoo bezien, is de geheele actie in Australië een misdadig drijven van onverantwoordelijke elementen.

En wat betreft de „republikeinsche

Het Paleis van den Gouverneur-Generaal aan het Koningsplein te Batavia, waar nu weer de Nederlandsche Driekleur zal wapperen.....

De Australische staking toch heeft tot gevolg gehad, dat een zuiver interne kwestie op internationaal plan is gebracht. Zij heeft een internationale controverse geschapen. Zoo blijkt, dat in den tegenwoordigen tijd de buitenlandsche zaken niet in de eerste plaats, althans niet uitsluitend worden behandeld en gecontroleerd door het daarvoor bestemde ministerie.

Hiertegen is geprotesteerd. Australische bladen hebben er op gewezen, dat lieden, die hiertoe geenszins de bevoegdheid hebben, zich te mengen in interne aangelegenheden van een ander land.

Doch, een feit blijft het, dat deze actie er is en zijn invloed heeft doen gelden ver over de Australische grenzen.

Nieuw is dit verschijnsel niet. Doch zelden trad het voor ons op zulk een scherpe wijze aan den dag.

Leviathan is groot, maar niet almach-

beweging“, geïnspireerd door die zelfde elementen uit den vreemde, deze is nauwelijks au sérieux te nemen.

De opperbevelhebber van het Zuid-Oost Azië commando, admiraal Lord Louis Mountbatten heeft den Japanners laten weten, dat het uit moest zijn met hun spelletje. En naar verluid zijn Soekarno en zijn secondant Mohammed prompt door de Kempeitai, de Japansche geheime staatspolitie, in huisarrest gesteld.

Het kabinet van zeventien „ministers“ van de „republikeinsche regeering“ Soekarno zou zijn afgetreden.

Van een „onderdrukking“ van een republikeinsche regeering zal dus wel geen sprake zijn, al was het maar, omdat Soekarno zelf heeft verklaard, geen gewapenden tegenstand te zullen bieden.

Het is mogelijk, dat er enkele desperados zijn, die zich met de Japanners zóó hebben gecompromitteerd, dat zij den

strop reeds om den hals voelen. Deze heeren zouden wellicht een résistance à l'outrance kunnen ondernemen. Maar van veel beteekenis zal dit niet zijn. In ieder geval zijn zij niet representatief voor de heerschende opvattingen van een belangrijke groep der Indonesische bevolking. Inlichtingen, die regeeringskringen bereikten, meldden dat overal in den Indischen Archipel — met uitzondering van enkele groepen in Batavia — de bevolking zich ons zeer welgezind toont. Want hierop mag wel eens de nadruk gelegd: in Indië is het aantal werkelijke collaborateurs op de vingers van twee handen te tellen.

In pondere et mesura.

Dat overigens dezen collaborateurs minder strenge maatstaven dan den collaborateurs hier te lande zullen worden aangelegd, ligt voor de hand. Ten deze heeft de heer Van der Plas, oud gouverneur van Oost-Java, een wel zeer tegevoetkomende verklaring afgelegd. Of deze verklaring tot in haar uiterste mildheid de instemming van het Plein heeft, mag op goede gronden worden betwijfeld. Maar dat rechtvaardigheid en een waardige mate van goedertierenheid zullen worden betracht, is boven twijfel verheven.

Sterker nog zijn intusschen de sentimenten, die losgewoeld worden door het internationaal aspect van de gebeurtenissen.

De Nederlandsche oorlogs- en koopvaardijvloot hebben zich de allerswaarste opofferingen getroost. Onze vliegtuigen en schepen hielpen de geallieerden bij de verdediging van Singapore. Het overgrote deel van de Nederlandsche zee-strijdkrachten ging onder Doorman in den slag van de Javazee ten onder.

En ook na den val van Java bleven marine en koopvaardij rusteloos in de weer. De oorlogsvloot bestréed de Japaners op een wijze, die onze marine tot in alle deelen der wereld een schitterende reputatie bezorgde. De handelsvloot vervulde een belangrijke rol in den aanvoer van materiaal, levensmiddelen en troepen.

Het is mede dank zij de Nederlandsche opofferingen, dat het Australische Gemeenebest bewaard is gebleven voor een Japansche invasie.

Het doet pijnlijk aan, dat nu juist van die zijde deze actie losgekomen is. 1.

P. J. Gerke

Directeur van Financiën
naar Indië

Een wel zeer bekende figuur uit de oud-Indische samenleving hier te lande heeft ons na een tienjarig verblijf in het Oude Land, verlaten. Geroepen tot den eervollen post van directeur van het Departement van Financiën in Oost-Indië, op een moment toen de bevrijding daar nog niet zoo voor de deur scheen te staan, is dezer dagen per vliegmaschine uit het moederland vertrokken de heer P. J. Gerke, die bereid bleek, opnieuw zijn krachten in dienst te stellen van het gemeenebest daarginds.

Het was in 1935, dat de toenmalige algemeen secretaris Gerke op 47-jarigen leeftijd met pensioen repatrieerde. Een goed deel zijner tropische loopbaan bewoog hij zich op het terrein der financiën.

Ten slotte werd hem te Batavia het gewichtige ambt van thesaurier-generaal bij het Departement van Financiën toe-

vertrouwd. En van dit hoofdambtelijke stiel uit maakte hij den geweldigen sprong naar het algemeen secretariaat te Buitenzorg. Als zoodanig stond de heer Gerke den Gouverneur-Generaal Jhr. De Jonge ter zijde.

Na zijn pensioeneering vestigde zich de heer Gerke in Den Haag, alwaar hij betrekkelijk spoedig lid werd van de internationale tinrestrictie-commissie, in welke kwaliteit hij kantoor hield ten hoofdbureele der Billiton Mij. Deze positie bevredigde hem niet, daar ze te streng specialiseerd was. Hij zag uit naar arbeid van bredere allure. Het duurde echter tot in de tweede helft van den jare 1939 vóór de organisatorische talenten van den heer Gerke betere kansen kregen.

Toen bood zich de gelegenheid om zich nuttig te maken, van twee kanten tegelijk aan. Zoo zag de heer Gerke zich opgedragen het algemeen secretariaat der Koninklijke Vereeniging Het Koloniaal Instituut en het presidium van het hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”. Eerstbedoelde functie leidde er toe, dat Amsterdam zijn woonplaats werd. In beide posities heeft P. J. Gerke zeer verdienstelijk werk verricht. Hij was gemakkelijk toegankelijk, steunde en hielp naar alle zijden, stond niet op eenzamen post, zooals dat vroeger bij het Koloniaal Instituut vooral het geval was. Er ging daar in dat groote gebouw een gansch andere wind waaien en zelfs de Duitsche bezetting kon niet verhinderen, dat de trek naar het museum op ongekende wijze toenam — zóó zelfs, dat men in nog geen drie-vierde jaar over de honderd duizend bezoekers mocht tellen.

Een tijdelijke, gedwongen sluiting van heel het instituut-complex legde de werkzaamheden niet stil; in de hoofdkantoren van de Deli Mij. en Radio Holland werkte men gestaag, smeedde men plannen voor de toekomst.

In „Oost en West” was hij als voorzitter van het hoofdbestuur een sterke stimulans.

Op zeer eenvoudige wijze heeft de heer Gerke, in overeenstemming met zijn persoonlijkheid, afscheid genomen uit genoemde twee kringen van werkzaamheid. Moge de arbeid in zijn nieuwe, hooge functie vrucht dragend zijn voor Indië en het Koninkrijk!

ROOKENDE FUMAROLEN VAN DE PAPANDAJAN.

Op den achtergrond de contouren van de verheven Papandajan, iederen bewoner van Bandoeng welbekend. Voor talloze inwoners van de koele bergstad is een uitstapje naar de Papandajan een geliefkoosde week-end-passeering.

Onze Gezagsbataljons te Malvern Wells

39 Officiëren beëdigd

Malvern Wells is een naam, die hoe Engelsch ook, vele Nederlanders vertrouwd in de ooren klinkt.

In Malvern Wells, een plaatsje in Engeland, was in dezen oorlog een Amerikaansch hospitaal gevestigd. In een mooie en gezonde omgeving met de Malvern-heuvels op den achtergrond, ligt dit uitgestrekte kamp met zijn ruime oefenterreinen en eenvoudige, doch goede kwartieren.

In Malvern Wells zijn thans duizenden Nederlanders gelegerd. Mannen van de gezagsbataljons en personeel van de N. I. C. A.

Hier worden de troepen der gezagsbataljons voor Indië opgeleid voor hun toekomstige taak.

Eenigen tijd geleden hebben er een aantal jonge officieren den belangrijkste stap in hun militaire loopbaan gedaan.

Overste Walraven en zijn staf, die een toespraak houdt tot de beëdigde officieren.

Op den 65-sten verjaardag van H.M. de Koningin legden in Malvern Wells 39 Nederlanders den officierseed af. Deze groep bestond uit vroegere cadetten van de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Door de Duitsche bezetting van hun vaderland, werd niet alleen hun carrière onderbroken, maar werden zij tevens de slachtoffers van de overheersching. Al deze 39 jonge mannen hebben kennis gemaakt met de Duitsche concentratiekampen of waren leden der ondergrondse. Doch de onmenselijke onderdrukkingsmethoden van den vijand ontroofden hen niet hun vaderlandsliefde en goeden trouw.

Negen en dertig jonge officieren legden den eed af op den geboortedag onzer Vor-

DE AFLEGGING VAN DEN EED.

stin. Neen, het waren er 38, want een legde wegens religieuze redenen in plaats van den eed een gelofte af.

Een andere officier, een Mohammedaan, legde den eed rechts van de vlag af in plaats van links.

Bij deze gelegenheid inspecteerde de commandant, overste P. van Walraven, de 3000 manschappen, die in het kamp gelegerd waren. Een groot aantal der manschappen droeg het uniform van de Australische Luchtmacht. Onder de mannen bevonden zich eveneens leden van het personeel van de N.I.C.A. (Netherlands Indies Civil Administration).

Na afloop der inspectie hield commandant Van Walraven een toespraak tot de verzamelde troepen. Hierin wees hij erop, dat wat vijf jaren lang op vaderlandschen bodem niet mogelijk was geweest, thans op vreemden, bevrienden bodem wel geschiedde: de viering van den jaardag van H.M. de Koningin. De taak der troepen is thans door de onverwacht

snelle ineenstorting van Japan gewijzigd van een oorlogstaak in een opdracht om tezamen met den burgerlijken dienst ons mooie Indië te pacificeeren. Deze zal behelzen een alomvattende samenwerking tot herstel van de rust en orde in onze overzeesche gebiedsdeelen. Op dit gebied is ook groot werk weggelegd voor het personeel van de N.I.C.A., waarvan er bij deze gelegenheid velen aanwezig zijn.

Ten slotte betuigde overste Walraven hulde aan Hare Majesteit de Koningin, die in de donkere dagen der afgelopen jaren zulk een stralend voorbeeld is geweest voor alle Nederlanders.

Ten besluite der plechtigheid nam overste Van Walraven de parade af der verzamelde troepen. De band van de eerste batterij van het Worcestershire Regiment zorgde voor de muzikale opvroolijking. Des avonds werd er gedanst in Clarence-road Drill Hall en in de Welcome Club.

Wat intusschen de toekomst van het

Officiëren die beëdigd werden, waarbij diverse Engelsche gasten aanwezig waren.

kamp te Malvern Wells zal zijn, is nog niet geheel duidelijk. Volgens de mededeelingen, die dezer dagen de minister van oorlog Mr. J. Meijnen heeft gedaan, zullen de gezagsbataljons voor Indië, wier opleiding in Australië zou geschieden, door den loop der gebeurtenissen, die een versnelde uitzending naar Indië eischen, niet meer in aanmerking kunnen komen voor de directe bezetting van onzen Archipel in de Oost. Deze troepen moeten immers eerst nog worden opgeleid. Eenerzijds heeft Australië verklaard niet langer bereid te zijn voor deze opleiding zorg te dragen en anderzijds zou de opleiding te veel tijd in beslag nemen om in de directe behoefte aan bezettingstroepen te voorzien. In hun plaats zullen de lichte infanterie-bataljons, die oorspronkelijk bestemd waren voor bezettingstaken in Duitsland, terstond ter beschikking worden gesteld van den opperbevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten in het Oosten, admiraal Helfrich.

Evenals in Australië heeft ook in En-

geland de beëindiging van den oorlog tegen Japan een grooten invloed gehad op de meening der autoriteiten inzake de opleiding van vreemde troepen op Engelsch grondgebied. Ook in Engeland, als overal elders en niet te vergeten in ons eigen land, bestaat de tendenz, dat men weer „baas wil worden in eigen huis”. De Nederlandsche regeering heeft dan ook met spijt in het hart, doch met volkomen begrip voor het Engelsche standpunt zich neergelegd bij de terzake van die zijde geuiten wensch.

Vermoedelijk zal dit wel beteekenen, dat het kamp te Malvern Wells door de Nederlanders zal worden verlaten zonder dat nieuwkomers de plaatsen der vertrokken eenheden zullen innemen.

Hoe het zij, de troepen die er nog zijn zullen wel zoo spoedig als de omstandigheden dit toelaten de groote reis beginnen, waarnaar zij allen zoo reikhalzend hebben uitgezien. Een reis, die intusschen slechts het voorspel zal vormen voor de zware maar zoo mooie taak, die er voor hen ligt in het schoone Insulinde.

man en de zijnen in 1596 kunnen aanleunen tegen een steuntje van voorgangers. Zij mogen al heel blij zijn als God gewild heeft dat er nog lieden restten om hun leiding te geven bij hun eerste wankel schreden. Laat hen het verleden beschouwen als den verbranden Phoenix; het zij aan hen om er voor te zorgen dat uit diens asch, fiere, jonge vogels geboren worden.

Hun wacht geen gemakkelijke schoonmaak van slechts door tropenvegetatie overwoekerde bedrijven, maar echt pionierswerk.

Daarom is het goed te weten, wat voor mantskaerel een pionier moet zijn, welke speciale eigenschappen hem moeten siëren, welke chablone-deugden hij desnoods kan ontberen.

De aspirant-pionier leze de geschiedenissen zijner voorgangers uit de Gouden Eeuw, te zee, in het vaderland bij het inpolderen van door het water verzwolgen gebied, in het ijzige Noorden, in de meest onherbergzame tropen, hoe zij hun schoone taak naar eigen aard en wijze vervulden, meestal voor anderen, zelden ten eigen bate.

Dat is de groote les, welke hij uit de geschiedenis zal putten, want de moderne pionier in Indië zal zeker ook meer voor anderen dan voor zich zelf arbeiden. Doch ditmaal is die andere geen op eigenbaat beluste koopman, doch het vaderland, het Koninkrijk der Nederlanden!

Het type pionier blijft echter hetzelfde. Net als in den ouden tijd, treedt weer de „all-round” man op den voorgrond, de man van temperament, wiens hart en goede wil gaan boven diploma's.

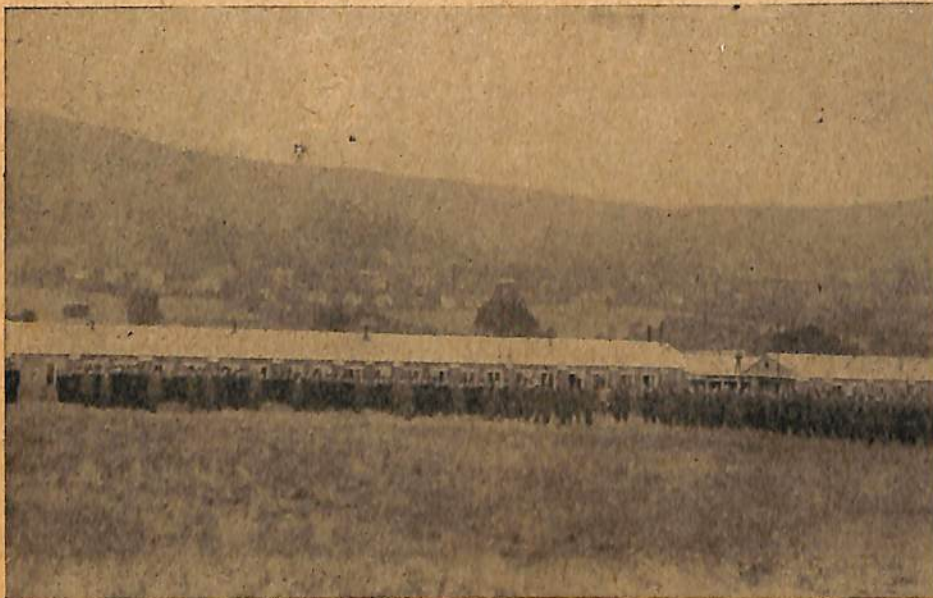
Vijf jaar geleden was alleen de specialist gewenscht, doch nu hebben de omstandigheden en het oorlogswêe ons geleerd dat tal van prachtkerels, geplaatst voor de meest uiteenlopende taken, die even goed vervulden als de „all-round” pioniers der 17e eeuw.

Pioniers voor een betere toekomst van een volk moeten in hun persoon diametraal tegengestelde kwaliteiten vereenigen. In tijd van nood zijn dezulken onontbeerlijk; eerst na het pionierstijdperk komt de specialist tot zijn recht en trekt men rendement van iemands bijzondere kennis.

Met den „all-round” man wordt echter vooral niet bedoeld, het gevaarlijke „manusje van alles”, maar de uitverkorene, die eenzijdigheid mist, niet door de boomen belemmerd wordt het bosch te zien en toch elken boom tot zijn recht laat komen.

Men kan te ver gaan met den eisch van „all-round”heid van den pionier. In den ouden tijd zijn mislukkingen te wijten geweest aan de fout, dat men elken koopman geschikt achtte voor zeeman, dat in elken schipper een strateeg en een held staken, dat elke Compagniedienaar als diplomaat groote politiek kon drijven of als administrateur reusachtige gebieden met staatsmanswijsheid besturen kon.

Anderzijds is er een verbluffend groot aantal mannen geweest, die in geen enkelen tak van dienst faalden. Nederland putte uit slechts 2 miljoen zielen een overvloed van dergelijke kopstukken. Gemakkelijke heeren waren zij niet; hun lastgevers tobden heel wat af, omdat die pioniers zulke lastige individualisten waren, maar de Overheld nam dit gebrek

Barakken voor de Indische Luchtstrijdkrachten en Gezagsbataljons.

De Pionierstaak in Insulinde

In het Indië van vóór den oorlog behoorde het eigenlijke pionieren al tot de geschiedenis. Immers, echt pionieren is het exploreeren van maagdelijk, bijna onbekend terrein. Vóór 1940 bestond zulks nauwelijks meer; men exploreerde er zeer zeker wel, doch op deugdelijke gegevens. Men kon zuiver begrooten, voor elk onderdeel den geschikten specialist kiezen en de op het onderzoek volgende exploitatie was slechts een bij voorbaat oplosbaar te achten wiskunstig vraagstuk.

Maar, hoe ziet Indië er nu uit na de verdrijving van den Japanschen sprinkhanenzwerm? Is alles er puin, zijn er nog aanknoopingspunten met het toch zoo jong verleden, biedt het land zelf nog hulpmiddelen, is het er meer „rimboe” dan in den tijd, toen onzen voorvaderen voor het eerst een blik vergund werd op het schoone land?

Wij weten het nog niet, maar wel

staat vast, dat alles wat geduldig op technisch-, economisch- en sociaal gebied was opgebouwd door Westersche beschaving en kunde, zwaar geleden moet hebben door den machtswellust van de honderige zonen van den Teuns.

Wat was onder de Nederlandsche vlag, is niet meer! Men kan er slechts met heimwee aan terugdenken.

Doch, waartegen de jeugd met nadruk gewaarschuwd moet worden is, dat zij zich niet verdiepen gaat in vergane glorie, zooals de natie placht te doen ten aanzien van ons roemrijk verleden in de Gouden Eeuw, wat haar veel te tevreden met zich zelf deed worden en vergeten zich sterk te maken voor de toekomst.

Neen, de jongeren die Indië zullen moeten herbouwen van den grond op, mogen wel uit de mooie prestaties hunner voorgangers bezieling putten, doch van den eersten dag af behooren zij te beseffen, dat zij, evenmin als De Hout-

op den koop toe, omdat in wezen, de eerbied voor het oppergezag hun credo was. Zij kankerden vaak en zegden hun hoogsten chefs soms ongezoeten de waarheid, doch zij gehoorzaamden met echte zielsdiscipline, dat is voor alles de zelfdiscipline in vrijwillige gebondenheid.

De rasponier is een merkwaardig mensch. Hij is sanguinisch, een en al temperament en toch toetst hij spontane opwellingen aan uitvoerbaarheid. Zonder fantasie bereikt hij niets, maar een fantast mag hij nimmer zijn. Een goede dosis flegma moet zijn temperament overwinnen als hij tegenstand ondervindt. Een snel reactievermogen, besluitvaardigheid, durf om snel te beslissen kenmerken hem, zonder dat hij er bij op hol slaat. Geduld, passieve moed gebruikt hij bij het overwinnen van tal van onvoorziene moeilijkheden, doch gevaarlijke lijdelijkheid schuwt hij evenzeer als roekeloosheid. Hij waagt dagelijks zonder ooit te gokken. Hij is zuinig, daar den pionier geen ruime geldmiddelen ten dienste staan, maar is er zich bewust van, dat „penny wise” zijn, hem als het hinkende paard te laat doet aankomen. Een goede, algemeene ontwikkeling kan hij niet ontberen, maar een speciale voorkeur voor een detail van zijn taak mag hem niet verleiden de harmonie van het geheel te verwaarlozen.

In het kort: „De echte pionier is eigenlijk een vat vol tegenstrijdigheden, met het talent een bepaalde karaktertrek te laten domineeren, waar het pas geeft.”

Uit 9 miljoen Nederlanders van het heden, waarvan de nood ons aangrijnst als in den 80-jarigen oorlog, zullen zeker in de doorgeleden laatste 5 jaren pioniers van het goede type gekweekt zijn, want de beide perioden gelijken op elkaar.

Onder Karel V ging het ons goed, al mopperden wij over den belastingdruk, evenals vóór 1940. Ons kleine landje betekende veel in 's keizers wereldmonarchie.

Maar Filips II kwam ons aan boord met een ideologie van absolutisme op elk gebied, die de onze niet was en alles ging aan diggelen. Het bloed stroomde, duizenden „onderduikers” deden „illegaal” werk en bereidden zich voor als pionier eener betere toekomst, terwijl onze steden werden verwoest, scheepvaart, handel en industrie lamgeslagen werden en, wat heel erg was... profiteurs en collaborateurs buskruit aan den vijand leverden. En al werd er in die zware jaren veel geschermd met de eenheid van ons volk, wel blijkt uit het schoone symbool der zeven gebundelde pijlen, toch is de Nederlander individualist, prat op zijn hokje, waarin hij zich „senang” voelde.

Het leek een hopeloze toestand. En toch?! Diep in het gemoed onzer voorvaderen zat ondanks alles wel degelijk het eenheidsbesef. Men keek op tegen Oranje en als Oranje het teeken gaf, werden de controversen vergeten en in 's Prinsen naam werd de vlag over de wereldzeeën gedragen en trokken de door lijden gestaalde pioniers uit en vestigden ons overzeesch imperium.

Welnu, het zelfde geschiedde in naam van Koningin Wilhelmina en wat de natie onder Nederlands symbool van eenheid aanpakte, ging steeds van harte en had succes. Laat, jonge pioniers, hier achter, alles wat U van uw landgenooten

scheidt; spoel af al het verkeerde, waarmee vijf jaren slavernij U besmette. In Indië wacht U een nieuwen, breeden horizon, weest er Nederlander, zooals een practische idealist graag den Nederlander ziet.

Uw taak daar is zoo schoon en, welbeschouwd, zal zij veel lichter zijn dan die der pioniers van de Gouden Eeuw en, om dichter bij onzen tijd te blijven, dan die der pioniers van de buitenbezittingen in de tweede helft der 19e eeuw.

Het zal U optimist stemmen, als wij eens laten uitkomen, wat gij op hen voor hebt.

Gij zult niet te kampen hebben met een Jan Salie-geest, die ons volk beheerschte na den Napoleon-tijd en de afscheuring van België. Kunt U het zich indenken dat de oude heer Stastok of Nurks, of zelfs de ijverige Gerrit Witse

tusschen ambtenaar en „pryman” is verwaagd; er is voor allen slechts één doelstelling, de wedergeboorte van het vaderland. Er is, voorloopig althans, in Indië geen plaats voor den speciefken bureaucraat, zoo min als voor den particulier met een uitsluitend eigen zaakje; beider belangen convergeren naar één punt, de herschepping.

Verder behoeven de pioniers niet meer te vreezen voor de zoo diep ingewortelde minachting van het bekrompen deel onzer landgenooten voor den Indischman, dien zij, laatdunkend, een „Koloniaal” noemden.

Zij zagen in hem desperado's, mislukkelingen en benijdden hem bovendien, als zij als geslaagden repatrieerden, overtuigd als zij in hun onkunde waren, dat zoo'n Indischgast in de Oost door zijn ondeugden, lui, rijk geworden was.

Wit geplekt tegen den donkergroenen achtergrond van de bergen liggen de employé's-woningen. Ze bieden het personeel van radio-Malabar een eenvoudig doch geriefelijk onderkomen. In de frissche berglucht, op een hoogte van 1500 meter, leven deze bevoorrechte mannen en vrouwen, die in den letterlijken zin het contact tusschen Oost en West handhaven.

iets voelden voor een Indischen pionier? In Hildebrands Camera Obscura komt één tropenman voor en hij wordt er gearchargeerd als een nulligen parvenu, en de brave auteur deed alles om een oppassenden burgerjongen te behoeden voor uitzending naar de tropen, alsof zulks alleen een uitweg voor mislukkelingen was.

Het is godlof veranderd. Wie nu naar Indië gaat, wordt door de bloem der natie beschouwd als een man, die zijn naaste plicht vervult en werkt voor het algemeen belang. Er is meer. Vroeger werd in Indië zelf, de pionier dikwijls met wantrouwen bejegend als nieuwlichter en indringer. Er bestond een bijna onoverbrugbare controverse tusschen gouvernementsambtenaren en particulieren; de eersten hadden geen oog voor het particuliere initiatief, de anderen fulmineerden tegen de bureaucratie en het pionieren leed er schrikbarend onder.

De pioniers van het heden rollen die controverse niet beleven. Het verschil

De waarheid was zoo anders. Het is waar, dat in den ouden tijd het percentage desperado's onder de emigranten groot was. Doch groter was het getal der jonge lieden die slechts ongeschikt waren voor een horretjesleven in deftige dorpen en voor de schooltucht, de kantoorseur of het verlijdelijke groote stadsleven. In de „rimboe” echter bleken zij prachtig op hun plaats en presteerden er veel. Menigmaal stond schrijver dezes aan de groeven van enkele pioniers van den tinmijnbouw op Billiton; hij kende hun geschiedenis uit de oude, vergeelde archieven. Er waren er van het juist geschetste type onder, doch hij, de nakomer, had na vijftig jaren nog geprofipteerd van hun uitstekende kaarten, opnemingen en gegevens, gemaakt met stuntelige instrumenten, verzameld tusschen hevige koortsaanvallen en ondanks tegenwerking der toenmalige inheemschen. Ja, van één hunner leefden nog de tot legenden geworden herinneringen voort, omdat hij voor den bruinen broe-

der een echte vader was geweest en hem behandeld had met dien „aloes" (fijnen) tact, die het hart van den Indonesiër steelt.

Met opzet werd even een droevige snaar aangeraakt, opdat de pionier zich niet verheele, dat hij zijn leven waagt. Niet steeds behoort hij tot hen die oogsten van den door hem bestelden akker en ook in den ons wachtenden tijd, zal hij dikwijls meer offeren dan winnen. Het groote verschil met vroeger is evenwel, dat de pionier, als hij zich offeren moet, weet, dat het is voor het algemeen belang en dat zijn offer als zoodanig begrepen en hoog geschat zal worden door zijn landgenooten.

Wie nu als pioniers naar Indië gaan, weten, dat in hen geselecteerden worden gezien en niet meer de *surplus-populatie*, wat in feite de Indischgasten nooit geweest zijn.

En welk een vooruitgang is het niet, dat zij, die als soldaten gaan, niet meer door de philisters veracht worden als dronken nietsnutten. Gij, jonge pioniers, zult niet lijden onder kleineering, omdat gij 's konings rok draagt, niet meer gescholden worden voor soepproevers en gouden torren of opvreters der belastingpenningen en niet meer bespoot worden in cabaretliedjes. Uw goede wil om een echt soldaat te zijn zal niet verlamd worden door anti-militaire propaganda. Nu is het een eer geworden soldaat te zijn — welk een wonder in Nederland — en een dubbele eer het in Indië te wezen. Nu kunt gij rekenen op voldoende bewapening, en op den ruggesteun van uw volk.

Wie onze pioniers selecteeren, zullen beseffen, dat een beetje te veel temperament nu toch een aanbeveling is. Het wordt in de Oost heusch wel afgereageerd; men leert er snel van een paar opgelopen beetten en blauwe plekken. Een enkele teleurstelling als niet alles met een sneltreinvaart gebeuren kan, wacht den pionier zeker; als hij maar zorgt de orders met sneltreinvaart uit te voeren.

Den pioniers van het heden, wachten nog andere voorrechten.

Een eeuw geleden werden zij door de Indonesiërs kil en met wantrouwen ontvangen. Zij zagen nog in hen de overloopers der oude V.O.C., wie het slechts om gewin te doen was. Een humaan, beleidvol en welvaart brengend bestuur heeft hen beter geleerd en, als niet alle teekenen bedriegen, zal de gemeenschappelijk doorgestane ellende, Javaan, Maleiër, Chinees en Blanda nader tot elkaar gebracht hebben en zal er eindelijk eens een einde kunnen komen aan de legende van de onoverbrugbare kloof tusschen Oost en West, die waarlijk niet bestond tusschen leden der diverse rassen, die over genoeg innerlijke beschaving beschikten.

Hetgeen ook niet onderschat mag worden, is het voordeel der moderne technische outillage. In den ouden tijd trokken de pioniers met een bijl, een patjol, een pikol rijst, een zak „ikan kering" (gedroogde visch) en een flesch castorolie de rimboe in, doch nu staan de beste hulpmiddelen tot hun dienst. Voorbij zijn de weken lange prauwreizen, het balanceren op zwiependen „tita's" (vlonders) in de moerassen van het oerwoud. Wij hebben hier gezien, dat motortracties geen obstakels telt, dat voertuigen wor-

den omgebouwd in vaartuigen, dat vliegtuigen landen op kleine terreintjes, machtige rivieren binnen enkele uren worden overbrugd, zware bouwwerken op murwen grond toch stevig gefundeerd worden.

En terwijl vroeger een gonzende muskiet menigen pionier een dodenlied in de ooren zong, eer hij het weeke plekje in diens blanke huid gekozen had om er zijn gevaarlijke malariagif in te spuiten, de onwetende Westerling met zijn gepelde rijst de „berri-berri" inslikte, een kleine beenwonde vaak koudvuur en den dood beteekende en elke rauwe vrucht hem met dysenterie, typhus of cholera bedreigden, kan de pionier nu rekenen op volmaakte „obats" (medicijnen) en sera's en wijzen hygiënisten hem den weg in het gevaarlijke tropenleven.

„Last but not least" behoeft een blanke niet meer bang te zijn „het Indië in te krijgen", dien ellendigen gemoedstoestand, welke isolatie op een te kleine Europeanen-gemeenschap meebrachten. Hoevelen verkommerden vroeger van heimwee of wonden zich verkeerde gewoonten aan, die zij putten uit de roodhouten kistjes met het ingebrande merk „A.V.H." er op, de vervloekte jeneverkistjes, die pas dienst deden voor tafels, kastjes en bankjes, wanneer hun inhoud van vierkanten potten, de jonge kerels verpest had.

Nu zorgt de radio voor contact met de buitenwereld; in tijd van nood brengen eenige tikjes met den morsesleutel redding; goed voedsel, oordeelkundige versnaperingen houden het fysiek, boeken en tijdschriften den geest op peil. De oude doos zal wel herleven, maar zij zal geen alcoholrenkplaats of kaartspelhol behoeven te worden, daar de bioscoop zal draaien in de kleinste pioniersgemeenschap.

In het kort: „de fijne puntjes der beschaving behoeven niet meer af te slijten en wij weten nu maar al te goed, wat het beteekent als deze in het gedrang komt.

Ten slotte ontzegt de rimboe de vrouw niet meer den toegang. Indië biedt nu een groot arbeidsveld ook aan vrouwelijke pioniers. Zeker, ook in den ouden tijd bracht de vrouw in de diepste rimboe den grootsten zegen, maar, vraag niet, hoe zij dikwijls leed. Nimmer zal schrijver dezes het beeld der jonge vrouw vergeten, die hij van de westkust van Borneo in een prauw te Pontianak zag aankomen. Zij had gepoogd haar doodziek kind naar het hospitaal te brengen, maar het stierf onderweg. Vier dagen zwalkte zij met het lijke onder de gloeiende tropenzon en de trouwe prauwvoerders duldden het. Dit moge een maccaberstaaltje zijn van Indonesische ethiek, maar het is veelzeggend voor den goeden wil elkaars gemoedsleven te peilen.

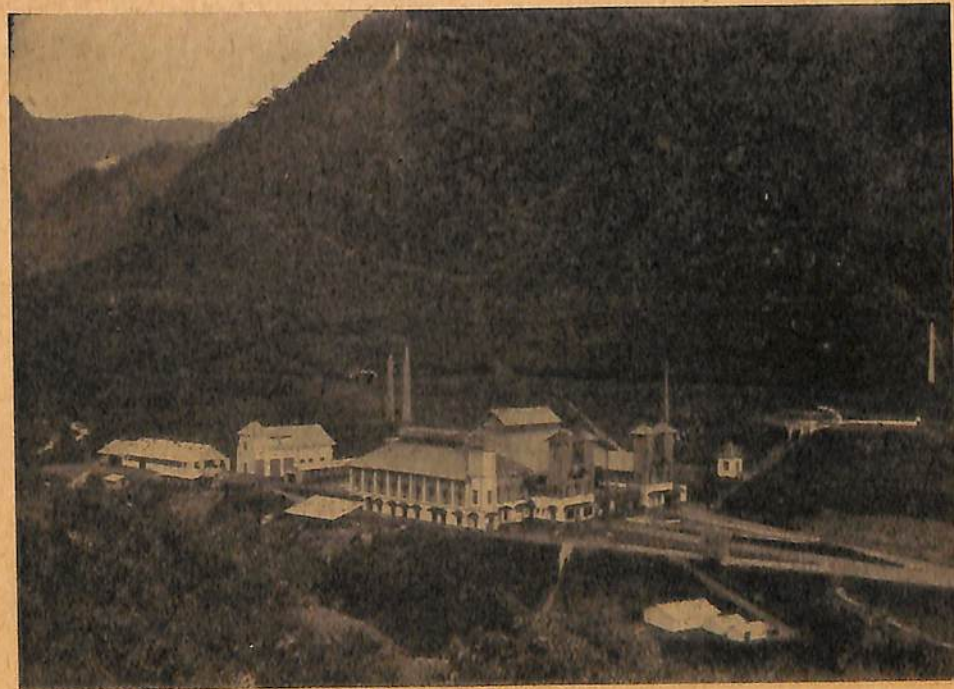
Zulke tragedies zijn niet meer te vreezen. Kloeke meisjes, vol idealen, zullen er niet verwelken; zij komen eerlang frisch terug, hetzij als levensgezellin van een braven pionier en als moeder eener generatie, die hopelijk het oorlogswee slechts uit de boekjes kennen zal, dan wel als werkende vrouwen, die met een onzer beste pioniers van het verleden zeggen mogen:

„J'ai laissé quelque trace honorable de mon existence."

Voor den voorlichter wiens idealisme door zijn jaren wel eenigszins getemperd is door eenig scepticisme, is het gepast de vrees uit te spreken, dat er onder de talrijke gegadigden voor het pionierschap in Indië, wel lieden zullen zijn, die alleen maar aan een „job" denken. Zij, die te selecteeren hebben, kunnen aan hun gezicht niet zien, wie zij voor hebben en de antecedenten van menigen jongen man zijn door de verwarring der laatste 5 jaren, wel eens in nevelen gehuld.

Komt gij pioniers van goeden wille, dezulken tegen, laat U dan door hen niet beïnvloeden, want één ding staat als een paal boven water: „Wie naar Indië gaat zonder roeping, houdt het er niet uit!"

(Vervolg pag. 11)

Een staaltje van technischen pioniersarbeid in het betooverende Preanger bergland: het radiostation Malabar, ten Zuiden van Bandoeng.

De Bataks

Ongeveer drie honderd kilometer ten Noorden van den evenaar, waar zij Sumatra's Westkust vrijwel in twee gelijke deelen snijdt, ligt het grootste meer van Insulinde, het Tobameer. Rondom dit meer en naar het Zuiden bijna tot aan den aequator, woont het volk der Bataks. Dit volk heeft niet, zooals de Javanen, een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van het eilandrijk. Evenmin kan het zich met de Javanen meten op het punt van beschaving in vroegere eeuwen. Maar als de teekenen niet bedriegen, zal het toch in de toekomst een rol vervullen, die ver zal uitgaan boven zijn getalsterkte.

Het volk der Bataks telt rond één miljoen zielen en bewoont de geheele residentie Tapanoeli, behalve de kuststreek, waar men Maleiërs vindt en verder een breede strook van het Gouvernement Oostkust van Sumatra, dat ten Oosten van Tapanoeli ligt.

De Bataklanden beslaan een oppervlakte iets grooter dan ons land. In het Noorden ligt het prachtige meer, waarin geheel Noord-Holland zou kunnen verzinken, maar het eiland Samosir, ongeveer vier maal zoo groot als Texel, neemt hiervan bijna de helft in beslag.

De bevolking woont op een aantal hoogvlakten, ongeveer negen honderd meter boven de zee. Deze plateaux zijn door met dichte bosschen bedekte bergketenen van elkaar gescheiden. Ten gevolge van deze natuurlijke hindernissen hebben de verschillende stammen, ofschoon uit eenzelfde stamland, misschien Achter-Indië, afkomstig, een eigen ontwikkeling doorgemaakt.

Wie van Batavia de Bataklanden wil bezoeken, gaat in Priok aan boord van een der schepen der K.P.M.-vloot. Men kiest dan b.v. een boot, die naar Sibolga vaart, de grootste haven van Tapanoeli. Van hieruit kan men tegenwoordig gemakkelijk de Bataklanden bereiken, want een goede, drie honderd kilometer lange, autoweg voert dwars door deze landen over Taroetoeng, Balige — aan den Zuidelijken oever van het Tobameer — en Pamatang Siantar naar Medan. Sommige jonge Bataks, die op Java verder studeeren, nadat ze in eigen land de H.I.S. hebben bezocht, nemen dan ook de boot naar Belawan Deli, de haven van Medan, als ze eens per jaar hun ouderlijk huis opzoeken. Een ouderlijk huis, dat zij in hun lange afwezigheid vaak wel heel erg ontgroeid zijn, vooral omdat velen ook gedurende hun leertijd aan de lagere school hun hoeta (dorpje) zelden weerzagen. Deze jongens en ook een klein aantal Bataksche meisjes, meest kinderen uit de betere kringen, moeten namelijk eerst één der Hollandsch-Inlandsche scholen bezoeken, alvorens den weg naar een hogere ontwikkeling te kunnen betreden. Deze scholen voor Inlandsche leerlingen nu, waar in de hoogste klassen het onderwijs geheel in het Nederlandsch wordt gegeven, vindt men slechts in de grootste plaatsen van de Bataklanden, o.a. in Sibolga, Taroetoeng, Padang Sidempoean, Balige en Pamatang Siantar.

Het eigenlijke volksonderwijs wordt gegeven in het Bataksch, door inlandsche leerkrachten. Door de zending zijn alleen reeds in het Noordelijk deel van Tapanoel van deze soort een vierhon-

derdtal opgericht. Helaas zijn de schooltjes vaak te klein en is de ontwikkeling der onderwijzers te gering. Het onderwijs omvat slechts: lezen, schrijven, rekenen en bijbelkennis. Een dertig jaar geleden gevoelde echter de bevolking de behoefte aan beter volksonderwijs, vooral aan het onderwijs in het Maleisch. Dit is de handelstaal in onze archipel en de kennis hiervan is vereischt voor gouvernements-betrekkingen en op kantoren.

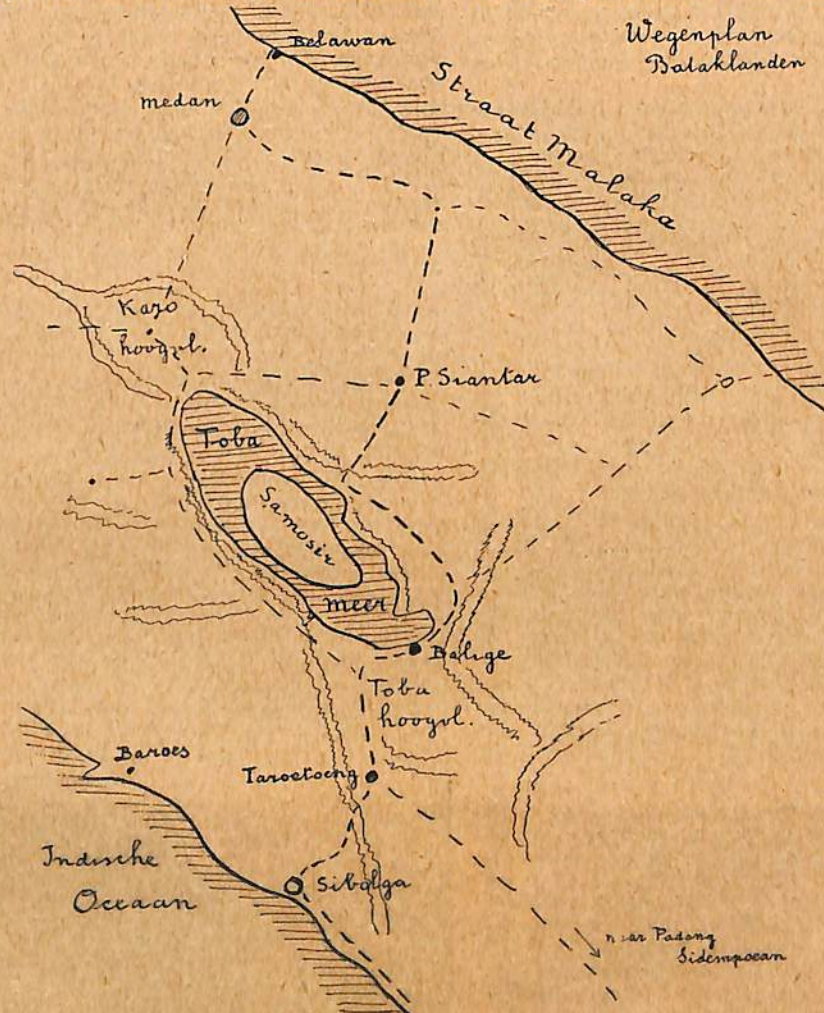
Nieuwe scholen.

Sinds 1914 zijn door het gouvernement, eerst in Zuid-Tapanoeli, waar de Islam wordt beleden, een aantal Tweede Inlandsche scholen geopend, een schooltype, dat een veel betere ontwikkeling

zichten zijn er belangrijke verschillen, zoodat men vijf à zes verschillende stammen kan onderscheiden, waarvan we echter slechts een drietal willen noemen. Allereerst zijn daar de Karo-Bataks op de Karo-hoogvlakte ten Noorden en de Toba-Bataks ten Zuiden van dit meer en in het centrum; verder Zuidelijk, tot de Padangsche Bovenlanden, treft men de Mandallingers aan.

Laat contact met het Westen.

Eenige eeuwen nadat de Hollanders de Javanen, Soendanezen en vele andere Indische volkeren hadden leeren kennen, kwamen zij in contact met de Bataks. Het was geen wonder, dat dit zooveel

geeft en waar o.a. ook aardrijkskunde, natuurkennis en Maleisch worden onderwezen. Deze school telt vier of vijf leerjaren en de onderwijzers krijgen een behoorlijke opleiding aan een Inlandsche kweekschool of een uitstekende aan een der Hollandsch-Inlandsche kweekscholen. Ook de zending heeft haar onderwijsstaak in deze richting voortgezet en haar eigen Tweede Inlandsche scholen opgericht.

Velen, die de verhoudingen in Indië goed kennen, zullen met belangstelling de verdere ontwikkeling van het onderwijs volgen, vooral in verband met de plaats, die de Rijsche Zending, waaraan vele Duitsche zendelingen verbonden waren, in de toekomst zal innemen.

Uit het bovenstaande bleek reeds, dat de Bataks geen homogeen volk vormen met één godsdienst. Ook in andere op-

jaren later geschiedde, want dit volk woonde landinwaarts, dus niet meer in de kuststreek, waar nu Baroes, Sibolga en Natal liggen. Daar woonden n.l. reeds lang Maleiërs, die de Bataks hadden verdrongen. Omstreeks 1800 ontstond het eerste noemenswaardige contact met Europeanen.

Hoe lang hadden deze stammen reeds op de hoogvlakten der Karo- en Toba-landen gewoond? Hiervan weet men zeer weinig met zekerheid. Waar kwamen zij vandaan? Alweer een moeilijk te beantwoorden vraag. „Van Achter-Indië”, evenals andere Indonesische volken, antwoorden vele geleerden. Maar als zij dan eenzelfde afstamming hebben als de Javanen en Soendanezen, dan is het toch wel hoogst eigenaardig, dat zij in uiterlijk en karakter zoo hemelsbreed van hen verschillen.

Energiek karakter.

De Javaan is afgemeten, kalm en waardig, de Batak levendig, ja vaak luidruchtig en energiek. Een Bataksche leerling van de middelbaren school-leeftijd kan even druk zijn als onze Hollandsche jeugd, een Javaan zelden. Maar dit verschil in karakter kan zich zeker ontwikkeld hebben, door andere klimatologische omstandigheden; de hoogvlakten in de Bataklanden liggen als gezegd negen honderd meter boven de zee.

Veel moeilijker zal bij gelijke afstamming het groote verschil in uiterlijk verklaring kunnen vinden.

Den eersten indruk, dien ik persoonlijk van hen kreeg, toen ik een dertig-tal jonge Bataks kon gadeslaan, tusschen leeftijdgenooten uit de Soendalanden, Midden- en Oost-Java, Menado en Zuid- en Noord-Sumatra, was, dat alleen zij, onder deze verschillende volkeren, mij sterk aan het Semitische ras deden denken. Misschien dat een anthropoloog hierover wat meer licht kan doen schijnen?

Het grootste deel der Bataks heeft zijn ouden godsdienst behouden, is dus niet bekeerd tot het Christendom of het Mohammedanisme. Deze laatste leer is in het begin der 19e eeuw in Zuid-Tapanoeël doorgedrongen.

De Heidensche Bataks kennen noch het fanatisme der Mohammedanen, noch de onverdragzaamheid van enkele der Christelijke sekten. Jammer, dat zij als het ware verdwaald zijn in een labyrint van angstvoorstellingen.

De „begoe”, de geesten der afgestorvenen, moet men voortdurend te vriend houden, anders is ongeluk niet te vermijden. Ook verschillende natuurgeesten „kantoes” belagen steeds den mensch. Van allerlei spiritistische begrippen hebben ze een min of meer duidelijke voorstelling, wat zij de ziel (tendi of tondi) noemen, komt ongeveer overeen met wat de occultisten het astraal lichaam noemen. Tijdens de slaap verlaat de ziel het

BATAK DORP.

stoffelijk lichaam en bij ziekte wordt zij door booze geesten (begoe) verhinderd weer in het lichaam terug te keeren. Door een offer moet men dan de kwade geesten tevreden stellen, opdat ze den ziel weer vrijlaten en de zieke genezen kan.

Naast deze animistische denkbeelden vindt men in hun godenleer enkele voor-Indische namen o.a. Batara Goeroe. Dit wijst op een Hindoe-invloed, doch andere Indonesische volkeren hebben dien in nog veel grootere mate ondergaan.

Tot voor kort kwam het kannibalisme nog voor in enkele afgelegen streken, b.v. op Samosir, het eiland in het Tobameer.

In 1921 sprak ik nog een jongen Batak, die in Batavia voor Hollandsch Inlandsch Onderwijzer studeerde, wiens grootvader

nog aan zoo'n ritueele plechtigheid had deelgenomen. Het was meest een ter dood veroordeelde, die dit lot moest ondergaan. Dit kannibalisme, hoe afkeuringwaardig het moge zijn, behoeft niet te wijzen op een bijzonder lage trap van ontwikkeling.

Algemeen bekend is, dat men in de inlandsche maatschappij de geboorte van een zoon met veel grooter vreugde begroet, dan die van een dochter. Nu wenscht ook de Batak natuurlijk een stamhouder. Dat zal nog duidelijker worden als over het „vaderrecht” wordt gesproken; maar dan wenscht hij naast dezen zoon liefst nog veel dochters ook!

Want een dochter is koopwaar. Daarvoor krijgt de vader een behoorlijken prijs bij uithuwelijken. De bruidegom koopt dus zijn bruid en heeft een goede koop gesloten als zij gezond en sterk is en dus zijn rijstveld goed kan bewerken en hem ook weer eenige flinke dochters geeft.

Toch is de vrouw niet „bezit” in den gewonen zin des woords. Ze kan niet door den man aan een ander verkocht worden.

Hoe gering haar maatschappelijke positie is, zij bekleedt in het gezin een groote plaats, wat o.a. blijkt uit de Bataksche zegswijze: „Een vader verliezen is veel verliezen, een moeder verliezen is alles verliezen”.

De moderne Bataksche vrouw is het met deze positie overigens niet altijd meer eens.

Volgens het Bataksche erfrecht kan de vrouw niets erven, zij is immers zelf „bezit”. Nu is hierin de laatste jaren eenige verandering gekomen. Het Christendom heeft ook in dit opzicht een goeden invloed.

Wordt de vrouw weduwe, dan is ze niet vrij. Ze blijft als regel in de familie van haar overleden echtgenoot en kan zonder „betaling” door een jongeren broeder als vrouw er bij genomen worden. Hieruit blijkt, dat polygamie bij de Bataks geoorloofd is.

(Wordt vervolgd.)

BATAKSCH E BEVOLKING.

De Bevolkingsgroepen van Suriname

Suriname is een staalkaart van volkeren. Op zijn grondgebied zijn meer dan een dozijn naties en vier groote rassen der menschheid vertegenwoordigd, n.l. het Kaukasische, het Mongoolsche, het Ethiopische en het Maleische ras. De oorspronkelijke bevolking is de *Indiaansche*, die verschillende stammen omvat, waarvan de voornaamste de Arowakken en Cariben zijn, zachtvaardige menschen met veel kunstzin. Misbruik van sterken drank is de hoofdoorzaak van hun achteruitgang en vermindering in aantal. Er leven nog een 3000, meest in de binnenlanden, doch ook op de savannen en in de kuststreek. Voor de blanken hebben zij nimmer willen werken. Zij staan nagenoeg buiten het maatschappelijk leven en de bestuurszorg bepaalt zich tot het uitdeelen van kleine geschenken.

De *Boschnegers* zijn de afstammelingen van de Afrikanen, die aan het einde der 17de eeuw van de Goudkust (kust van Guinea), de Congo en van Soedan als slaven werden aangevoerd om de Indianen voor plantage-arbeid te vervangen. Men schat, dat er een 300.000 zijn ingevoerd. Hiervan stierven er velen. Een groot aantal ook ontvluchtte de plantages en trokken als „Marrons” (wegloopers) naar de bosschen, uit afkeer van geregelde arbeid en wegens de slechte behandeling van hun meesters. Herhaalde expedities tegen deze vluchtelingen in het oerwoud hadden niet het gewenschte gevolg, doch kostten schatten aan geld en menschenlevens.

Ten slotte liet men ze dan maar met rust en sloot met hen vredestractaten. Jacht, visscherij, houtkap en vrachtaart — vooral over de gevaarlijke stroomversnellingen en watervallen — zijn hun bezigheid. Er zijn drie stammen: Aucaners, Saramaccaners en Becoe- of Moesinganegers. Zij zijn veel luidruchtiger dan de Indianen, vol humor, geslepen en zeer zindelijk, maar vele hunner gebruiken zijn met een goede hygiëne in strijd. In de dorpen wonen deze heidenen onder eigen opperhoofden en kapiteins, die van het Bestuur een jaargeld en kleine geschenken en onderscheidingsteekenen ontvangen, maar overigens geheel buiten het maatschappelijk verband staan. Men schat hun aantal op 17.000.

De Britsch-Indiërs werden in 1873, na afschaffing der slavernij in 1863, als contract-arbeiders voor de plantages ingevoerd. Vele hunner vestigden zich, na afloop hunner werkovereenkomsten, als klein-landbouwers. Deze immigratie eindigde in 1919. Van hun nakomelingen zijn er tal van handwerkslieden, winkeliers en lagere ambtenaren. Zij zijn ijverig en spaarzaam. Hoewel twistziek en rumoerig, beteekenen zij een aanwinst voor het land. Hun aantal belooft 44.000.

Sedert 1894 kwamen de Javanen als plantage-arbeiders in Suriname. Ook vele hunner vestigden zich als klein-landbouwers na afloop van hun contract. Zij zijn rustige burgers, minder vlijtig en spaarzaam dan de Britsch-Indiërs, en zeer speelziek. Er wonen thans rond 32.000 Javanen in Suriname.

SURINAAMSCH KOTTOMISSIES.

Uit verbintenissen van blanken met negers of Indianen of van de laatsten met negers, ontstonden kleurlingen, waarvan er in Suriname een 67.000 wonen. Naar gelang van hun afkomst heeten zij mulatten, mestiezen, karboegers, enz. In allerlei kleurschakeeringen komen zij voor, van bijna blank tot donkerbruin. Zij vormden voorheen de meerderheid, maar thans zijn de Aziaten: Britsch- en Nederlandsch-Indiërs in de meerderheid. Alle in Suriname geboren en, blank of gekleurd, noemt men creolen.

Ook wonen er afstammelingen van Portugeesche en Hoogduitsche Joden in Suriname, een achthonderd-tal (blanken). Oorspronkelijk kwamen zij als planters. Geleidelijk echter werden zij handelaren en ambtenaren en wonen grooten invloed.

Van de afstammelingen der Nederlandsche kolonisten van 1845, de z.g. „Hollandsche boeren”, zijn er nog een 700 in leven. Zij herdachten dit jaar het eerste eeuwgetijde hunner vestiging. Voornamelijk als veeboeren nabij Paramaribo gevestigd, houden zij zich met het verbouwen van bananen, groenten en aardvruchten onledig.

Chineezzen immigrerden in 1853 en 1865, oorspronkelijk als plantage-arbeiders. Hun afstammelingen, en later aangekomen landslieden, zijn bijna allen kooplieden. Velen kwamen tot welvaart en hebben zich met de kleurlingbevolking vermengd. Hun aantal bedraagt 2.200.

Uit Madeira werden Portugeezen ingevoerd. Hun aantal is niet groot. Er wonen ook enkele Syriërs in het land. Voorts treft men Amerikanen aan (in verband met de Surinaamsche bauxietmaatschappij), Engelschen, Duitschers (zendelingen van de Evangelische Broedergemeente en kooplieden), Franschen, meest van Fransch Guyana afkomstig en kleurlingen van de Britsche eilanden en van Britsch Guyana.

In Nederland geboren en bekleeden de voornaamste hoofdamttenaren-posten. Onder hen treft men ook enkele plantage-directeuren en opzichters, bankdirecteuren, hoofden van handelszaken en

dergelijke. Het aantal blanken — de Joden inbegrepen — bedraagt ongeveer 2000.

In de hoofdplaats Paramaribo woont een derde der geheele bevolking, twee derde is over al de districten verspreid, op plantages en gronden aan den benedenloop der rivieren. Ofschoon de omgangstaal der verschillende bevolkingsgroepen Negerengelsch is, wint de Nederlandsche taal meer en meer veld.

Na Paramaribo is de voornaamste stad Nieuw-Nickerie (4000 inwoners) aan de uiterste Westgrens, daarna komen Albina (Marowijne) aan de uiterste Oostgrens, Totness in Coronie, en Moengo, de bauxietstad.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Paramaribo.
Zondagsche wandeling.

Vervolg van pag. 7.

Het motto „mijn rust en mijn tractement” deugt er niet. Wie zoo denkt haalt er misschien een chablone-baantje en repatrieert als gedesillusioneerde, die verder levenslang kankert op de Oost. Bedenk wel, dat men zich in Indië niet vervelen kan en in tropische hitte kankeren ziek maakt. Karakterfouten en plichtsverzuim vallen er dadelijk op, daar men er in een glazen huisje leeft. Wie er lijntrekt, wie zijn medemensch hindert met gemopper, wien gemeenschapszin ontbreekt, staat er spoedig alleen. Tropenwee besluipst hem en hij verdwijnt voor zijn tijd. Indië selecteert zelf zijn goede krachten, zooals de zee het in den zeiltijd deed, zonder dat menschen ingrijpen. Dit is een strenge wet, maar een heel nuttige voor Indië's belang. Wie niet zeker van zich zelf is, te veel cijfert en te weinig offeren kan, hij blijve liever weg, want Indië zal hem een grimmig gelaat toonen.

Ten slotte nog dit!

Het was verleidelijk de mogelijkheden van Indië te illustreeren met cijfers en grafieken over den tijd vóór 1942. Tot dat jaar stegen alle curven op elk gebied, daarna zijn zij gevallen tot het nulpunt. Schrijver dezes zag die curven voor zijn geestesoog als de koortsgrafiek van een gestorven zieke... het kwik van den thermometer klimmend tot 42° en dan... plotseling afgebroken, de dood!

Toen wist hij, dat hij een dergelijke illustratie niet gebruiken moest, want ons Indië stierf niet. Integendeel, het snakt naar onze leven brengende jeugd. En daarom vergeleek hij het nieuwe pionierschap met het oude, teneinde de jeugd hoopvol te stemmen.

Eerder dan velen gelooven, kan zij er voor zorgen, dat de blijkes — hoe leerden wij ze waardeeren toen zij in April en Mei op ons neerregenden — weer bedekt zijn met Indisch tin, de Nederlandsche jam weer Indische suiker bevat, zoodra de Betuwe weer zooveel vruchten levert, dat zij niet meer genoeg heeft aan de suikerbiet, zelfs al eten wij die niet meer, de nieuwe fietsen voorzien zijn van gave banden van Indische rubber, de auto's weer loopen op Indische benzine.

En hoeveel meer dat zij ons terugbrengen: koffie, thee, peper, nootmuskaat, foelie, kruidnagelen, textiel, consumptie-oliën en wat niet al!

Dat alles worde aan Insulinde betaald; niet alleen in klinkende, gave guldens, maar ook met groote toewijding voor het heerlijke tropenland, met Westersche fut en „pap”, met Nederlandsche wetenschap en ethiek.

Sluit, jongeren, uw blanke werkknuiest om de blanke vingers van uw Indonesischen broeder. Lach om de oude nonsens van de klove tusschen Oost en West.

Vergeet nimmer dat het groote succes der oude pioniers was, dat zij de brug wisten te bouwen.

Het slaan van die brug zij uw eerste taak. Dan zal Indië eerder dan ons dierbaar vaderland van zijn wonden genezen zijn, want de grond is er dankbaar, de zon is er niet karig met levenbrengende warmte, de regen stolt er niet tot ijs en sneeuw en de Indonesiër past zich gemakkelijker aan tijdelijke „soesah” aan dan velen onzer.

Beider eigenschappen in harmonie tezamen gebracht, maken Insulinde's toekomst helder. M.

Kunstnijverheid

in Indonesië

Door Nederlandsch Gouvernement
tot nieuwen bloei gebracht

Kunst en kunstnijverheid waren in Indonesië reeds bekend honderden jaren voordat de Hindoes in Indië kwamen en er hun eigen beschaving introduceerden. Het is in het bijzonder de kunst van metaal-bewerking naar zeer oude methoden, die er op wijst, dat deze ietwat primitieve nijverheid terug te voeren is tot een praehistorischen tijd.

Een van de oudste vormen van versiering is die van de decoratieve gouden en zilveren voorwerpen. De kunst van reliefwerk wordt nog steeds beoefend, voornamelijk door de Bataks van Sumatra, de Dajaks van Borneo en door een aantal stammen in het binnenland van de eilanden Timor en Flores.

Centra van kunstnijverheid waren echter niet overal te vinden. Als regel leefden zij, die in dezen vorm van ornamentatie hun bestaan vonden, in de inheemsche dorpen. De kunstvaardigheid ging over van vader op zoon. En zoo kan men dan ook onmiddellijk den oorsprong van elk versierd voorwerp herkennen; ja, men kan zelfs met nauwkeurigheid het district aanwijzen, vanwaar het werk afkomstig is.

De verschillende kunstnijverheden van Indonesië werden traditioneel, zoowel in haar beoefenaars als in de gebezigde modellen en dessins.

De inheemsche vorsten en edellieden engageerden de beste handwerkslieden om aan hun hoven en huizen hun kunst te beoefenen. En de vaklieden wedijverden met elkander om de prachtigste werkstukken te leveren. Want wat zij bij hun meester inleverden werd tentoongesteld en geprezen door diens familieleden, kennissen en bezoekers. De meest kundigen dezer artisten, verbonden aan de hoven van vorsten en edellieden, stonden in dienst van hun werkgever en maakten deel uit van diens huishouding. Zij vestigden hun reputatie door hun origineele versiering van gouden ringen, armbanden en enkelringen met waardevolle steenen, door hun modellen van zilveren bakjes en de motieven, die zij daarin graveerden, door de prachtig gedreven siri-h-stellen, door de versiering van krissen waarvan de lemmetten gedamascceerd waren, de gevesten en scheden ingelegd en gedecoreerd. Zulke kunstgewrochten zijn nog steeds „poesakas” (erfstukken) in de huizen van de nakomelingen der edelen, voor wie zij oorspronkelijk werden ontworpen.

De Hindoes, die naar deze eilanden emigreerden, brachten velen hunner eigen artisten mede, die meesters waren in de kunst van het damascceeren van ijzer, in de bewerking en decoratie van koper, goud en zilver. Tevens waren er onder hen begaafde beeldhouwers en bouwers.

Er valt een groote overeenkomst aan te wijzen in vorm en dessin van de kunstwerken in Nederlandsch-Indië en in Hindustan. In den tijd, dat de Hindoes in Indië regeerden — meer in het bijzonder op Java en Sumatra, tusschen den 10den en 16den eeuw — was het ge-

woonte om iemands rijkdom en sociale positie tot uiting te brengen in den vorm van de sieraden van waardevolle metalen en juweelen. De edele bezitters daarvan gingen er trotsch op, dat zij artisten en handwerkslieden in dienst hadden, die in staat waren om meesterstukken te ontwerpen. Het waren dan ook vaak kleinodiën van groote distinatie.

o

De mystiek van het kleinood.

Het was niet alleen de kunst van een sieraad, die erkend en bewonderd werd. Het geloof heerschte, dat zulke prachtig gedecoreerde stukken, waaraan de kunstenaar jaren van zijn leven en zijn kunde besteed had, begiftigd waren met mystieke en zelfs magische eigenschappen, waarin hun dragers en gebruikers deelden. Aldus had het sieraad zijn symbolische beteekenis.

Dit was ten tijde van het hoogtepunt van beschaving op Java.

Na deze glorierijke periode in de geschiedenis dezer landen kwam er een kentering. Het gewone volk kreeg langzamerhand een grooter mate van onafhankelijkheid en welvaart en begon de edelen na te doen in het dragen van sieraden en wapens. De bruiloftsversiering, die voorheen gebruikelijk was alleen onder lieden van hooge afkomst, werd overgenomen door de geegoeden in steden en dorpen. Zelfs de eenvoudige dorpeling spaarde en beknibbelde op zijn uitgaven, om in staat te zijn een gedamascceerde kris te koopen met een gouden of zilveren schede, versierd met fraaie en modieuze dessins. In zulke krissen en gebruiksvoorwerpen belegde het volk in die dagen zijn fortuin. Rijkdom en welvaart van een familie werden daarnaar beoordeeld. De pronkstukken werden op feestdagen en bij ceremonieele gelegenheden tentoongesteld.

Zoo bleef weliswaar de kunstnijverheid bloeien en nam zelfs het aantal handwerkslieden gestadig toe, doch de aard dezer toegepaste kunsten onderging een verandering. Er was minder originaliteit in de dessins en men verviel veel in herhaling. Ook gingen de artisten, die nu onafhankelijk waren en niet langer in dienst van uitsluitend vorsten en edelen, elkaars ornamentatie imiteeren. Hun zonen deden niet anders dan het werk, dat reeds door hun vaders was gedaan, herhalen en vermenigvuldigen. Aldus ontwaardde de kunst. De dessins raakten verwrongen en verloren hun oorspronkelijkheid en individueele distinctie. Zoo nam dus de nijverheid in omvang toe, doch de technische vaardigheid van de handwerkslieden ging achteruit.

Het verval schreed nog verder. Het sieraad werd langzamerhand vervangen door goedkoope opschik. Op ceremonieele gelegenheden als bruiloftsfeesten en tempeldiensten leenden de dorpen de benodigde sieraden in stede van hun eigen kleinodiën te gebruiken. Gewicht kwam in de plaats van schoonheid en kwantiteit voor exclusiviteit. De handwerkslieden fabricceerden in series en verkochten bij dozijnen. De symbolische beteekenis van het dessin geraakte op den achtergrond en werd ten slotte in het geheel niet meer begrepen.

Van verval naar nieuwen bloei.

Dit was in vogelvlucht de historie van de grootheid en het verval der inheemse Indische kunst. Tot een volledige ondergang is het gelukkig niet gekomen. Hier, als in zoovele sectoren van de Indische maatschappij, hebben de Nederlandsche autoriteiten het initiatief genomen tot opwekking en herstel van het schoonste en beste, dat in het volk leeft of sluimert.

Moge, nu de vrede is hersteld, een nieuwe aera aanbreken, waarin de kunst, zin van het Indonesische volk zich ontplooiën kan in breede vlucht. De Nederlandsche overheid zal ongetwijfeld, waar dit noodig mocht blijken, evenals, ja meer nog dan voorheen, bereid zijn de helpende hand te bieden.

In den laatsten tijd zijn namelijk pogingen gedaan om de oude kunstnijverheid nieuw leven te schenken. Inheemse goudsmiden en zilversmeden, handwerkslieden en kunstenaars worden aangemoedigd door het Gouvernement om voorwerpen van schoonheid te ontwerpen en te vervaardigen. Verschillende particuliere instellingen steunden dit streven. Nieuwe kunstvoorwerpen van antieke bewerking en vorm werden weer gewrocht en vonden gereeden afzet bij inheemschen zoowel als bij buitenlandsche toeristen. Reeds ontstonden nieuwe centra van moderne inheemse kunst o.a. te Djokja. In het bijzonder leverden de goud- en zilversmeden weer bewonderenswaardige staaltjes van kunstnijverheid.

Enkele nagekomen „snap shot's" van de Chineesche Overwinningsfeesten te Amsterdam.

De politieke evolutie op Java

De politieke ontwikkeling op Java ligt nog voor een groot deel in nevelen gehuld.

Voorop gesteld dient te worden, dat het aantal collaborateurs gering is geweest.

Soekarno heeft op de vorming van een Indonesische republiek aangestuurd. Of en in hoeverre echter de Japanners hem in deze hebben geïnspireerd, kan men

Oorlogskind

*Als stil en laag de vlam brandt
van mijn denken en gevoelen,
als de hartstocht neergedaald is
als bedwongen door een lieve hand,
blijft wreedaardig in mij woelen
het verlangen naar dat verre land...*

*En waar mijn koele brein ook zweeft,
nergens vindt het licht soelaas,
het blijft zwerfend, talmend zoeken
naar wat het zelve inne heeft,
doch zich niet herinn'eren kan, helaas!*

*Er was een land van teere harmonie,
waar wond'ren van den geest
zich vermeiden in des Godes tuin,
waar geen wanklank ofte anarchie
ooit raakten aan des geestes
[schoon arduin.*

*De oorlog sloeg de droom terneer,
verscheurde wreed het fijne rag,
vernielde wat er rein, verhevens*

*[In mij was,
verbrandde fel, en zwart als teer
wat ik als Gods geprezen Eden zag!*

*Nu ben ik ledig, vreemd en stil,
zwerf in het donker-grauwe dal,
zoek waar mij heen te richten.
God geef' mij kracht en wil
om te hervinden de harmonie van*

*[zijn heeal!
Frans Artsmyth.*

was, dat de Japanners niet alleen met orde en rust belast werden en met de handhaving van de discipline onder eigen troepen, maar tevens dat zij aan hun stroopop-vertooningen een einde moesten maken.

Het is nu af te wachten of de Japanners hieraan gehoor geven dan wel op het laatste oogenblik nog even Soekarno in den zadel helpen om een onaangename situatie te scheppen.

Soekarno zou president worden van de republiek en Mohammed Hatta, die tevens de leiding heeft van den economischen raad voor Java, vice-president.

Vast staat echter, dat de groep Soekarno geen gewelddaden op haar programma heeft staan tegen de geallieerden.

Of er extremistische elementen gevonden zullen worden, die tezamen met enkele Japansche desperados, de capitulatie niet wenschen te erkennen, en va banque gaan spelen, zullen we moeten afwachten. Zeker is echter, dat een spoedige landing der geallieerde en Nederlandsche strijdkrachten de beste remedie tegen verwarring zal zijn. En in dit kader behoort tevens een uitgebreide hulpverlening aan de uitgemergelde bevolking.

vooralnog niet beoordeelen. De Japanners hebben enkele maanden geleden de uitroeping van een „onafhankelijke Indonesische republiek" aangekondigd. Het is derhalve duidelijk, dat de Japanners binnen de door hen gewenschte kaders Soekarno hebben gesteund en geïnspireerd, uiteraard met het doel de geallieerden, en dan in de eerste plaats Nederland, voor een warrige erfenis te plaatsen bij hun capitulatie.

Een der capitulatievoorwaarden echter